

ных пластоў. Акрамя гэтага, фразеалагізмы *первая леди, первая леди i the first lady* рэпрэзентуюць таксама прымету «жонка кіраўніка дзяржавы». Англійская фразеалагічная адзінка *a woman of means* рэпрэзентуе прымету «багацце». Адзначым, што гэта прымета не была рэпрэзентавана рускімі ці беларускімі фразеалагічнымі адзінкамі, якія аб'ектывуюць аспект сацыяльнага статусу. Трэба таксама адзначыць, што нізкі сацыяльны статус ва ўсіх трох мовах зьольшасці прадстаўлены фразеалагічнымі адзінкамі, якія рэпрэзентуюць жанчын лёгкіх паводзінаў: *a woman of the streets, bag lady, call girl, fancy woman, женщина легкого поведения, дама полусвета, ночная бабочка*, акрамя фразеалагізму *bag lady*, які аб'ектывуе прыметы «адсутнасць жылля», «пражыванне на вуліцы».

Такім чынам, канцэптальная прымета «жонка» адлюстроўваецца ва ўсіх трох мовах і лічыцца лепшай паловай пары. Асаблівасцю шэрагу англійскіх фразеалагічных адзінак, якія абазначаюць жонку, з'яўляецца асацыяцыя яе са старой жанчынай. Пры гэтым такія фразеалагізмы могуць выкарыстоўвацца ў адносінах да жанчын рознага ўзросту. Некаторыя фразеалагічныя адзінкі адлюстроўваюць ўяўленне аб неабходнасці для жанчыны выйсці замуж і рэалізуюць прымету «незамужняя жанчына». У беларускіх, англійскіх і рускіх фразеалагічных адзінках рэпрэзентаваны традыцыйна жаночыя грамадскія задачы: выхоўваць, лячыць і даглядаць за хворымі, прымаць роды. Таксама ёсць фразеалагічныя адзінкі, якія аб'ектывуюць любыя віды грамадска карыснай працы, якую выконваюць жанчыны, і якая раней была ўласцівая толькі мужчынам. Аналагічных фразеалагізмаў у англійскай мове ў ходзе даленай працы выяўлена не было. Але, ў адрозненні ад рускай і беларускай, ў англійскай мове існуе вялікая колькасць фразеалагічных адзінак, якія рэпрэзентуюць прадстаўніц шматлікіх прафесій: пісьменніца, спявачка, танцорка, вядучая на тэлебачанні, афіцыянт, паштальён і іншыя, таму мы можам казаць, што паняцце працоўнай дзейнасці больш падрабязна і разнастайна прадстаўлена ў лінгвакультуры носьбітаў англійскай мовы. Але, мы назіраем і аднолькавыя рысы, напрыклад, погляды на віды прафесійнай дзейнасці, якія цесна звязаны з традыцыйнымі ўяўленнямі аб прызначэнні жанчын і іх псіхалагічных асаблівасцяў. Ва ўсіх трох мовах можна выдзеліць фразеалагічныя адзінкі, якія адлюстроўваюць як высокі сацыяльны статус жанчыны ў грамадстве, так і нізкі, які ў асноўным прадстаўлены фразеалагічнымі адзінкамі, якія рэпрэзентуюць жанчын лёгкіх паводзінаў.

ЛІТАРАТУРА

1. Ожегов, С.И. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – 4-е изд., доп. – М.: Азбуковник, 1999. – 944 с.
2. Лепешаў, І.Я. Этымалагічны слоўнік фразеалагізмаў / І.Я. Лепешаў. – Мінск: БелЭн, 2004. – 448 с.
3. Collins Cobuild, Dictionary of Idioms. The University of Birmingham. – Harper Collins Publishers, 1995. – 493 p.
4. Cowie, A.P. Oxford Dictionary of Current Idiomatic English / A.P. Cowie, R. Mackin. – Ed. by A.P. Cowie and R. Mackin. 7th impression. – Oxford University Press, 1983. – 396 p.
5. Лепешаў, І.Я. Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы. У 2 т. Т. 2. М-Я / І.Я. Лепешаў. – Мінск: Беларус. энцыкл., 2008. – 968 с.
6. Лепешаў, І.Я. Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы. У 2 т. Т. 1. А-Л / І.Я. Лепешаў. – Мінск: Беларус. энцыкл., 2008. – 672 с.

УДК 811.111

**ЗНЕШНЯ І ЎНУТРАНЫЯ ХАРАКТАРЫСТЫКІ КАНЦЭПТА «МУЖЧЫНА»
Ў ФРАЗЕАЛАГІЗМАХ АНГЛІЙСКОЙ, РУСКАЙ І БЕЛАРУСКАЙ МОЎ**

Ю.У. СЯМАШКА

(Прадстаўлена: канд. філ. навук, дац. С.М. ЛЯСОВІЧ)

Разгледжаны знешнія і ўнутраныя характарыстыкі канцэпта «мужчына» ў моўнай карціне свету носьбітаў англійскай, рускай і беларускай лінгвакультур, выяўленыя праз аналіз фразеалагізмаў дадзеных моў.

Каштоўным матэрыялам для выяўлення асаблівасцей культуры з'яўляюцца такія ўстойлівыя моўныя адзінкі, як фразеалагізмы. Намі была зроблена выбарка з шэрагу лексікагафічных крыніц рускай, беларускай і англійскай моў [1, 2, 3, 4, 5, 6]. У гэтым артыкуле разгледжаны фразеалагічныя адзінкі, у аснове якіх ляжыць канцэптальная прымета «прыналежнасць да мужчынскага полу». Не дзіўна, што ў рускай і беларускай мовах існуюць фразеалагізмы, якія азначаюць прыналежнасць да мужчынскага полу: *мужской пол, мужчинский пол,*

мужской род, мужской элемент. У фразеалагічных адзінках *моцны пол, сильный пол* або *дужы пол*, аб'ектывуецца прымета «фізічная моц». Эталонам параўнання пры гэтым выступаюць жанчыны, якія з'яўляюцца слабым полам, і якіх мужчыны пераўзыходзяць па сваіх фізічных магчымасцях. Як і ў выпадку з фразеалагічнымі адзінкамі, якія рэпрэзентуюць канцэпт «жанчына», гэтыя фразеалагізмы адлюстроўваюць, што ў грамадстве склалася стэрэатыпнае ўяўленне аб мужчынах, іх магчымасцях, ролі, абавязках, а таксама аб іх асаблівасцях і ўласцівасцях.

У англійскай мове фразеалагічныя адзінкі з кампанентам *sex* – «пол» абазначаюць сукупнасць асоб як калектыўнае адзінства. У кантэксце канцэпта «мужчына» магчыма прывесці наступныя прыклады: *the rougher sex* – *грубейшы пол*, *the sterner sex* – больш суровы пол, *the stronger sex* – «мацнейшы пол». Пры гэтым, структурныя кампаненты *rough* – «грубы», *stern* – «суровы», *stronger* – «фізічна мацнейшы» называюць прыметы, якія аб'ядноўваюць дадзеную сукупнасць асоб.

Фразеалагічныя адзінкі *ixні брат* і *ваш брат*, аб'ектывуюць канцэптуальную прымету «прыналежнасць да мужчынскага полу», а кампанент «брат» яшчэ змяшчае сему «сваяцтва». Такім чынам, усе прадстаўнікі мужчынскага полу аб'ядноўваюцца ў адну вялікую сям'ю. Гэтыя фразеалагічныя адзінкі рэалізуюць ўяўленне пра тое, што ўсе мужчыны з'яўляюцца «сынамі» Адама і «братамі» адзін аднаму.

Канцэптуальная прымета «старасць» у рускай і беларускай мовах прадстаўлена цэлым шэрагам фразеалагічных адзінак (*старый гриб, старый песочник, старый суч, ёлупень стары, корч стары, мухамор стары*). Дадзеныя фразеалагізмы, як і фразеалагізмы, якія прадстаўляюць прымету старасць у канцэпце «жанчына», маюць семы «грэбаванне», «пагарда» і носяць зняважлівы, грубы, прастамоўнай характар, негатыўную ацэнку. Але разам з тым яны маюць і сему «іронія», «жарт».

Што датычыцца фразеалагічных адзінак англійскай мовы, якія змяшчаюць лексему «old» і рэпрэзентуюць канцэпт «мужчына», то яны нясуць станоўчую нагрузку. Напрыклад: *old man* – начальнік, гаспадар; *ci a (or the) grand old man of* – чалавек шануюны і паважаны ў пэўнай вобласці. Такім чынам, пажылы мужчына ў лінгвакультуры носьбітаў англійскай мовы – гэта прымудроны досведам, жыццём чалавек.

Аналіз фразеалагічных адзінак дазваляе адзначыць, што аспект «маладосць» не знайшоў яркага адлюстравання ў носьбітаў англійскай лінгвакультуры. Але ў рускай і беларускай мовах мы вылічылі некалькі фразеалагічных адзінак, якія рэпрэзентуюць канцэптуальны аспект «маладосць»: *кровь с молоком, моцны як дуб, моцны як камень, здаровы як дуб ды моцны як зуб*. Трэба дадаць, што ў гэтых фразеалагізмах таксама аб'ектывуецца і сегмент «знешні выгляд». У сваю чаргу, фразеалагічныя адзінкі *маменькин сынок, сынок-пестунок* нясуць адмоўную канатацыю не столькі з-за таго, што кампанентам з'яўляецца назоўнік «сынок», а таму, што яны апісваюць характар мужчыны як слабы і рэпрэзентуюць мужчыну, які знаходзіцца пад апекай маці, мужчыну, які яшчэ не стаў дарослым ці самастойным. Падобную канатацыю нясуць таксама наступныя англійскія, рускія і беларускія фразеалагічныя адзінкі: *держаться за юбку матери, трымацца за матчыну спадніцу, to be tied to mother's apron strings*. Трэба яшчэ дадаць, што ўжыванне «жаночых» азначэнняў па адносінах да мужчыны ўтрымлівае ў сабе відавочную негатыўную ацэнку.

Такім чынам, канцэптуальны сегмент «узрост» ва ўсіх трох мовах рэалізуе ўяўленне, у асноўным, аб старым мужчыне. Але ў рускіх і беларускіх фразеалагічных адзінках стары мужчына адлюстраваны негатыўна, паколькі надзяляецца адмоўнымі рысамі характару. А вось у англійскіх фразеалагізмах лексема «old» нясе станоўчую нагрузку. Неабходна адзначыць, што ў разгледжаных намі англійскіх фразеалагічных адзінках, у адрозненне ад рускіх і беларускіх, не пададзена прымета «маладосць». Трэба яшчэ дадаць, што ва ўсіх трох мовах мужчына, які дасягнуў пэўнага узросту, але не стаў дарослым ці самастойным, рэпрэзентуецца з адмоўнага боку. Таксама ўжыванне «жаночых» азначэнняў па адносінах да мужчыны ўтрымлівае ў сабе відавочную негатыўную ацэнку.

Канцэптуальная прымета «прыгажосць» рэпрэзентавана ў рускай беларускай і англійскай мовах такімі фразеалагічнымі адзінкамі як: *писанный красавец, хорошенький как картинка, писаны прыгажун, красив как бог, красив как херувим, красив как ангел, прыгожы як чорт, as handsome as a young Greek god, as handsome as paint*. Такім чынам, пры апісанні мужчынскай знешнасці носьбітамі ўсіх трох моў прыгажосць мае немалаважнае значэнне. Уяўляецца, што галоўнымі ў апісанні знешнасці мужчыны з'яўляюцца тыя візуальныя характарыстыкі, якія паддаюцца параўнанню з эталонам або вобразам, які ўжо існуе. Таксама трэба дадаць, што знешнасць і прыгажосць мужчын у англійскай, рускай і беларускай лінгвакультуры часцяком аб'ектывуецца фразеалагізмамі, якія звяртаюць увагу на яго фізічную сілу, здароўе: *as strong as an ox, as strong as a bull (здаровы як бык), as hearty as a buck (дужы як алень), моцны як камень, здаровы як дуб ды моцны як зуб, кровь с молоком, гора мускулов, грудь колесом*. Такім чынам, ідэал знешнасці мужчыны ў рускай, беларускай і англійскай лінгвакультуры гэта моцны і прыгожы малады чалавек. Апісанай вышэй групе фразеалагізмаў супрацьпастаўляюцца фразеалагічныя адзінкі, якія характарызуюць знешні выгляд мужчыны з негатыўнага боку. Так, у рускай і беларускай мовах фразеалагізмы *страшен как смертный грех, урод уродом, на черта похож, будто аршин проглотил, страшны як ліха, страшны як чорт балотны* аб'ектывуе канцэптуальныя прыметы «непрывабнасць», «адсутнасць прыгажосці». А ў англійскай мове знешнасць непрыгожага чалавека выказана наступнымі

фразеалагічнымі адзінкамі: *ugly as a scarecrow* (страшны як смяротны грэх), *ugly as a toad* (пачварны як жаба), *ugly as a dead monkey* (пачварны як мёртвая малпа), *ugly as sin* (пачварны як грэх), *the eye is bigger than the belly* (вочы больш чым пуза).

Наступныя фразеалагічныя адзінкі адлюстравалі якасці ўспрымання і стаўлення да мужчынскага характару ў моўнай карціне свету носьбітаў англійскай лінгвакультуры. Напрыклад, фразеалагічная адзінка *a man of his word* аб'ектывуе такія канцэптualныя прыметы як «вернасць свайму слову», «прыстойнасць», «цвёрдасць характару». У рускай і беларускай мовах гэтыя прыметы аб'ектывуюцца у фразеалагізмах *человек слова* ці *чалавек сваяго слова*, але гэтыя фразеалагізмы не маюць відавочных гендарных прымет, хаця і ужываюцца часцей каб рэпрэзентаваць канцэпт «мужчына». Фразеалагічныя адзінкі *a tummy's boy, tied to someone's apron strings*, *трымацца за спадніцу, прытацца за маміну юбку* аб'ектывуюць такія канцэптualныя прыметы мужчынскага характару як «залежнасць», «падкантрольнасць», «падобнасць да жанчыны» і рэпрэзентуюць характар мужчыны з адмоўнага боку. Англійскі фразеалагізм *big girl's blouse* рэпрэзентуе слабага, баязлівага, або звышадчувальнага чалавека. Цікавае выклікае той факт, што ў трох мовах фразеалагічныя адзінкі жаночай тэматыкі прымяняюцца для характарыстыкі мужчынскага полу з дрэннага боку.

Неабходна таксама адзначыць такія канцэптualныя прыметы, як «злосць», «сварлівасць», якія аб'ектывуюцца наступнымі фразеалагічнымі адзінкамі: *старый гриб, старый песочник, старый сын, ёлунь стары, корч стары, мухамор стары*. У асноўным гэтыя якасці ў беларускай і рускай мовах прыпісваюцца пажылым ці старым мужчынам. Грэба таксама адзначыць, што ў ходзе дадзенай працы не было выяўлена фразеалагічных адзінак англійскай мовы, ў якіх былі бы аб'ектываваны падобныя канцэптualныя прыметы. Фразеалагічная адзінка *a man's man* у англійскай мове прадстаўляе мужчыну, які лягчэй кантактуе з мужчынамі, чым з жанчынамі і карыстаецца вялікай папулярнасцю сярод мужчын. А вось фразеалагізм *a man for all seasons* кажа, што гэты мужчына гатовы справіцца з любой няштатнай сітуацыяй і яго паводзіны заўсёды дарэчы любой нагоды. У ходзе дадзенай працы не было выяўлена падобных фразеалагічных адзінак рускай ці беларускай мовы, таму можна казаць, што гэтыя фразеалагізмы аллюструюцца асаблівасці англійскай лінгвакультуры.

Як мы ужо казалі, погляды на мараль у носьбітаў рускай, беларускай і англійскай моў збольшага фармаваліся пад уплывам хрысціянства. І ва ўсіх трох мовах мы бачым негатыўнае стаўленне да такіх канцэптualных прымет як «палавая распуста» і «вольныя паводзіны». Але на матэрыяле фразеалагічных адзінак, якія рэпрэзентуюць гэтыя прыметы канцэпту «мужчына» мы бачым, што ва ўсіх трох мовах фразеалагізмы, якія рэпрэзентуюць мужчыну, які вядзе актыўнае палавое жыццё, не маюць такой ярка выражанай адмоўнай канатацыі. Напрыклад: *lady-killer, кот марцовы, мартовский кот* – мужчына, які любіць фліртаваць і карыстаецца папулярнасцю ў жанчын.

Фразеалагічныя адзінкі рускай і беларускай моў, якія рэпрэзентуюць аспект «інтэлектуальныя здольнасці» маюць выключна негатыўны сэнс. Напрыклад: *шут гороховый, дурань маляваны, асёл маляваны*. Адметна, што ў англійскай мове не было выяўлена фразеалагічных адзінак, якія адлюструюцца інтэлектуальныя здольнасці мужчын.

Такім чынам, як і ў выпадку з канцэптам «жанчына», ў рускай і беларускай мовах існуюць фразеалагічныя адзінкі, якія азначаюць прыналежнасць да мужчынскага полу. І ў якіх аб'ектывуецца прымета «фізічная моц». Гэтыя фразеалагізмы адлюструюцца, што ў грамадстве склалася стэрэатыпнае ўяўленне аб мужчынах, іх магчымасцях, ролі, абавязках, а таксама аб іх асаблівасцях і ўласцівасцях. Канцэптualны сегмент «узрост» ва ўсіх трох мовах рэалізуе ўяўленне, у асноўным, аб старым мужчыне. Але ў рускіх і беларускіх фразеалагічных адзінках стары мужчына адлюстраваны негатыўна, паколькі надзяляецца адмоўнымі рысамі характару. А вось у англійскіх фразеалагізмах лексема «old» нясе станоўчую нагрузку. Неабходна адзначыць, што ў разгледжаных намі англійскіх фразеалагічных адзінках, у адрозненне ад рускіх і беларускіх, не прадстаўлена прымета «маладосць». Ва ўсіх трох мовах мужчына, які дасягнуў пэўнага узросту, але не стаў дарослым ці самастойным, рэпрэзентуецца з адмоўнага боку, а ўжыванне «жаночых» азначэнняў у адносінах да мужчыны ўтрымлівае ў сабе відавочную негатыўную ацэнку.

Ідэал знешнасці мужчыны ў рускай, беларускай і англійскай лінгвакультуры гэта моцны і прыгожы малады чалавек. Такія канцэптualныя прыметы мужчынскага характару як «залежнасць», «падкантрольнасць», «падобнасць да жанчыны» рэпрэзентуюць характар мужчыны з адмоўнага боку ва ўсіх трох мовах. Такія канцэптualныя прыметы, як «злосць», «сварлівасць» у беларускай і рускай мовах прыпісваюцца пажылым ці старым мужчынам. Ва ўсіх трох мовах фразеалагізмы, якія рэпрэзентуюць мужчыну, які вядзе актыўнае палавое жыццё, не маюць такой ярка выражанай адмоўнай канатацыі. Такім чынам, прааналізаваўшы погляды носьбітаў рускай, беларускай і англійскай моў магчыма казаць, што ва ўсіх трох мовах актуалізаваны такія стэрэатыпныя ўстаноўкі як «мужчына павінен быць моцны», «цвёрдасць характару ўпрыгожвае мужчыну», «падабенства да жанчыны – дрэнная якасць для мужчыны».

ЛІТАРАТУРА

1. Ожегов, С.И. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – 4-е изд., доп. – М. : Азбуковник, 1999. – 944 с.
2. Лепешаў, І.Я. Этымалагічны слоўнік фразеалагізмаў / І.Я. Лепешаў. – Мінск : БелЭн, 2004. – 448 с.
3. Collins Cobuild, Dictionary of Idioms. The University of Birmingham. – Harper Collins Publishers, 1995. – 493 p.
4. Cowie, A.P. Oxford Dictionary of Current Idiomatic English / A.P. Cowie, R. Mackin. – Ed. by A.P. Cowie and R. Mackin. 7th impression. – Oxford University Press, 1983. – 396 p.
5. Лепешаў, І.Я. Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы. У 2 т. Т. 2. М-Я / І.Я. Лепешаў. – Мінск : Беларус. энцыкл., 2008. – 968 с.
6. Лепешаў, І.Я. Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы. У 2 т. Т. 1. А-Л / І.Я. Лепешаў. – Мінск : Беларус. энцыкл., 2008. – 672 с.

УДК 821.111(73).09

**ПРАБЛЕМА ПЕРАДАЧЫ БЕЛАРУСКАЙ БЕЗЭКВІВАЛЕНТНАЙ ЛЕКСІКІ
СРОДКАМІ АНГЛІЙСКОЙ МОВЫ
(НА МАТЭРЫЯЛЕ КНІГІ У. АРЛОВА «АД ПОЛАЦКА ПАЧАЎСЯ СВЕТ»,
ПЕРАКЛАДЗЕНАЙ НА АНГЛІЙСКУЮ МОВУ Б. ЖУКАВЫМ І ДЖ. ДЫНГЛІ
(РАЗДЗЕЛ «НА ПАРОЗЕ ХХ СТАГОДДЗЯ»))**

Н.Ю. ФЁДАРАВА

(Прадстаўлена: м. філ. н. В.А. ГЕМБІЦКАЙ-БОРТНІК)

Прысвечаны праблеме перадачы беларускай безэквівалентнай лексікі сродкамі англійскай мовы на матэрыяле кнігі У. Арлова «Ад Полацка пачаўся свет», перакладзенай на англійскую мову Б. Жукавым і Дж. Дынглі (раздзел «На парозе ХХ стагоддзя»). Аўтар разглядае асноўныя спосабы перадачы ўласных назваў, рэалій, выкарыстаныя перакладчыкамі.

«Ад Полацка пачаўся свет» [1] – кніга Уладзіміра Арлова, прысвечаная таямніцам полацкай гісторыі. Інфармацыя ў кнізе падаецца адначасова на дзвюх мовах: беларускай і англійскай, таму кніга адрасаваная не толькі беларусам, але і замежным чытачам, якія валодаюць англійскай мовай. Пераклад з беларускай мовы зроблены Барысам Жукавым і Джымам Дынглі. Несумненна, падчас перакладання кнігі Б. Жукаў і Дж. Дынглі сутыкнуліся з мноствам безэквівалентных лексічных адзінак, і перакладчыкам-пачаткаўцам карысна будзе прааналізаваць спосабы іх перакладу, улічваючы наяўнасць праблем перакладання безэквівалентнай лексікі з беларускай на англійскую мову і з англійскай на беларускую. Асобныя з гэтых праблем адкрэслены, напрыклад, у артыкулах П. Давідоўскага «Перадача ўласных назваў лацінскімі літарамі на Беларусі і ў Польшчы: тэорыя і практыка» [2] (праблема перакладання ўласных назваў), у кнізе прафесара І. А. Чароты «Тэорыя і практыка мастацкага перакладу» [3, с. 42–43] (праблема перакладання імен біблейскага паходжання на беларускую мову) і іншыя. Але варта адзначыць, што праблема перадачы безэквівалентнай лексікі ў моўнай пары англійская-беларуская застаецца невывучанай.

Л. С. Бархударэў дае наступнае вызначэнне безэквівалентнай лексікі: «Пад безэквівалентнай лексікай разумеюць лексічныя адзінкі (словы і ўстойлівыя словазлучэнні) адной з моў, якія не маюць ні поўных, ні частковых эквівалентаў сярод лексічных адзінак іншай мовы» [4, с. 94]. З’ява безэквівалентнай лексікі існуе толькі ў пэўнай пары моў, бо лексема, якая лічыцца безэквівалентнай у адносінах да адной мовы, можа мець адпаведнік у іншай мове. Больш за тое, слоўнікавы запас любой мовы – гэта адкрытая сістэма, таму ёсць верагоднасць, што лексічная адзінка, на дадзены момант бэзэквівалентная, пазней прыдбае рэгулярны, замацаваны ў слоўніках, адпаведнік.

Да безэквівалентнай лексікі Л. С. Бархударэў адносіць наступныя групы слоў [4, с. 94 – 95]:

1. Уласныя іменны, геаграфічныя назвы, назвы ўстаноў, арганізацый, газет, якія не маюць пастаянных адпаведнікаў у лексіконе іншай мовы. Напрыклад: *Карусь Каганец, Прыдзвінне, Дзісна*.

2. Рэаліі – словы, якія абазначаюць прадметы, паняцці і сітуацыі, што не існуюць у практычным вопыце людзей, якія будуць размаўляць на іншай мове. Сюды адносяць словы, якія абазначаюць рознага кшталту прадметы матэрыяльнай і духоўнай культуры, уласцівыя толькі гэтаму народу. Напрыклад: *канфедэратка, бярозавік*.